

Digitaliseringsavdelningen

Sammanställning av stödmedel till bredbandsutbyggnad för år 2018 samt prognostisering avseende efterfrågan för år 2019-2020

Inledning

Post- och telestyrelsen (PTS) har i 2018 års regleringsbrev¹ fått i uppdrag att följa och redovisa tillgången till samtliga statliga bredbandsstöd samt redovisa efterfrågan för år 2019–2020 avseende behovet av bredbandsstöd.

Uppdraget ska redovisas till Näringsdepartementet senast den 15 mars 2019.

Föreliggande promemoria utgör denna redovisning. Promemorian består av två delar:

- Del 1 redovisar en sammanställning av tillgängliga och använda offentliga medel till bredbandsutbyggnad. Uppgifterna har inhämtats från respektive myndighet som administrerar stödmedel, Statens Jordbruksverk (Jordbruksverket) respektive Tillväxtverket.
- Del 2 utgör en prognos för efterfrågan på medel för 2019 respektive 2020. Uppgifterna har hämtats in från landets samtliga länsstyrelser och Tillväxtverket.

PTS sammanställning visar att totalt 4,18 miljarder kronor från landsbygdsprogrammet och regionalfonden har beviljats till bredbandsutbyggnad under perioden 2014–2018. Totalsumman exkluderar övriga offentliga medel. Av de använda stödmedlen har 3,65 miljarder kronor beviljats inom landsbygdsprogrammet.

---

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Post- och telestyrelsen inom utgiftsområde 22 Kommunikationer, Uppdrag 1.1.2.

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Valhallavägen 117 A
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

Den sista december 2018 återstod ca 602 miljoner kronor i tillgängliga medel inom landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsernas prognoser indikerar att stödmedelsbehovet inom landsbygdsprogrammet är ca 2,2–2,3 miljarder kronor per år under 2019-2020.

1.1 Sammanställning tillgängliga och använda medel

Under perioden 2014–2018 har medel till bredbandsutbyggnad funnits tillgängliga inom de av EU helt eller delvis finansierade landsbygdsprogrammet och regionalfonden. Det nationella kanalisationsstödet beviljades till och med den 31 december 2016 men har därefter upphört. Kanalisationsstödet redovisas därför inte i denna rapport.

Tabell 1 nedan visar hur mycket medel som har använts inom de två stödprogrammen till den 31 december 2018. Den visar även hur mycket som återstår i tillgängliga medel.

Den 2 februari 2018 godkände EU-kommissionen den programändring som tillförde ytterligare en miljard kronor i bredbandsstöd inom ramen för landsbygdsprogrammet. Detta innebar att stödet till bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet ökade från 3,25 miljarder kronor till 4,25 miljarder kronor.

Tabell 1 Använda och tillgängliga medel per den sista december 2018, miljoner kr²

	2015		2016		2017		2018		Tillgängliga medel 31/12 2018	Budget
	Projektstöd	ÖOF ³	Projektstöd	ÖOF	Projektstöd	ÖOF	Projektstöd	ÖOF		
Landsbygdsprogrammet	10,563		2 347,406		730,422		559,580		602,028	4 250,000
Regionalfonden	289,228	270,083	139,192	98,944	137,067	72,293	16,241		65,957	595,160
SUMMA	299,791	270,083	2 486,599	98,944	867,489	72,293	575,821	72,293	667,985	

² En sammanställning över använda medel för perioden 2008-2014 finns i PTS sammanställning av stödmedel från 2015 (Dnr 15-1774).

³ Övrig offentlig finansiering.

1.1.1 Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet 2014–2020 godkändes av EU-kommissionen i maj 2015 och den svenska förordningen⁴ trädde i kraft i juli 2015. Det har varit möjligt att ansöka om medel inom den nya programperioden sedan den 3 september 2014, men dessa ansökningar har inte kunnat beslutas förrän i mitten av december 2015.

Utfall

Totalt budgeterat stöd under programperioden 2014–2020: 4,25 miljarder kronor

Investerade medel i bredband 2014–2018: ca 3,65 miljarder kronor

Återstående medel för bredband under programperioden: ca 602 miljoner kronor

Av de totalt 4,25 miljarderna som tillförts programmet under perioden 2014–2018 har 3,65 miljarder kronor beviljats till och med den 31 december 2018.

Medlen inom landsbygdsprogrammet kan användas till att bygga s.k. NGA-nät⁵ inom områden där det bedöms att marknaden inte kommer att investera inom tre år. Under programperioden 2014–2020 har hittills 524 projekt beviljats stöd. Av tabellen nedan framgår hur beviljade stöd fördelas på olika typer av projektägare⁶.

Tabell 2 Beviljade projekt, fram till 2018-12-31, fördelat per typ av aktör

Typ av aktör	Antal beviljade	Andel beviljade	Beviljat stödbelopp, kr	Beviljat stödbelopp, andel
Lokala utvecklingsgrupper/byalag	210	40%	1 011 956 310	28%
Kommuner/stadsnät	77	15%	363 992 105	10%
Aktiebolag	237	45%	2 272 023 485	62%
Summa	524	100%	3 647 971 900	100%

⁴ Förordning (2015:406) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder

⁵ NGA står för "Nästa generations access", och innefattar när det gäller stödmedel fiberbaserade accessnät (FTTx), avancerade uppgraderade kabel-tv nät (DOCSIS 3.0) och VDSL inom 500 meter från en telestation samt vissa avancerade trådlösa accessnät som kan erbjuda varje enskild abonnent tillförlitliga höghastighetstjänster.

⁶ Uppgifter i tabellen enligt underlag från Jordbruksverket

Den 31 december 2018 fanns 54 slutförda projekt, vilka hade givit 6 587 hushåll och 2 082 företag tillgång till bredband. Av tabellen nedan framgår avslutade projekt fördelat på typ av projektägare⁷.

Tabell 3 Avslutade projekt, fram till 2018-12-31, fördelat per typ av aktör

Typ av aktör	Antal avslutade	Andel avslutade	Utbetalt belopp, kr	Utbetalt belopp, andel
Lokala utvecklingsgrupper/byalag	44	81%	133 207 108	85%
Kommuner/stadsnät	2	4%	7 002 358	4%
Aktiebolag	8	15%	15 840 417	10%
Summa	54	100%	156 049 883	100%

Enligt en grov uppskattning, baserad på hur många hushåll de sökande själva förväntar sig att ansluta, kan omkring 100 000 hushåll komma att få bredband via de stödmedel som hittills beviljats. Siffran kan komma att ändras när projekten är slutförda och slutrapporterade till Jordbruksverket.

1.1.2 Regionalfonden

Stöd till bredbandsutbyggnad inom den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) finns i de tre nordligaste regionalfondsprogrammen Norra Mellansverige, Mellersta Norrland och Övre Norrland och omfattar de sju nordligaste länen i Sverige. Regionalfondsprogrammen finansierar ortssammanbindande nät⁸, till skillnad från stöd inom landsbygdsprogrammet som går till accessnät, dvs. den del av nätet som slutar hos en användare. Regionalfonden administreras av Tillväxtverket.

---

⁷ Uppgifter i tabellen enligt underlag från Jordbruksverket

⁸ Med ortssammanbindande nät avses den förmedlande länken mellan stomnät och accessnät. Förbindelsen ska kunna stödja nästa generations accessnät (NGA-nät). Förbindelsen får inte användas för att direkt ansluta slutanvändare.

Utfall

Totalt budgeterat stöd som kan användas till att finansiera bredband under programperioden 2014–2020: 595,2 miljoner kronor

Investerade medel i bredband 2014–2018: ca 1 miljard kronor (inkl. 441,3 miljoner kronor i offentlig medfinansiering)

Återstående medel för bredband under programperioden: knappt 66 miljoner kronor

Under programperioden 2014–2020 har 529,2 miljoner kronor ansökts för att investeras i bredband. Total summa kvarvarande medel inom programmet har ökat från förra året, från 29,7 miljoner kronor till ca 66 miljoner kronor.

Tillväxtverket bekräftar denna ökning och anger att det beror på att 52,5 miljoner kronor har återförts från avslutade projekt där faktiska kostnader inte har kommit upp till det budgeterade värdet. Tillväxtverket har också reviderat ett antal beslut och i samråd med stödmottagarna sänkt budgeten för de projekt som inte bedömer att de kommer att kunna nyttja hela sin beviljade budget. Revidering av beslut om stöd i pågående projekt leder till återföringar till programmets budget.

Utöver dessa medel har 441,3 miljoner kronor i offentlig medfinansiering (exempelvis kommunal medfinansiering) investerats i bredband. Dock har det inte skett någon ytterligare offentlig finansiering under år 2018. Som en anledning till det anger Tillväxtverket att medfinansieringen kan ha minskat av samma skäl som angivits ovan. Nya beslut om stöd kan fattas i och med denna återföring till budgeten.

I jämförelse med förra året har det skett förändringar vad gäller fördelningen av stödmedel mellan olika kategorier av stödmottagare. Den procentuella fördelningen mellan de olika kategorierna har ändrats på grund av återföringar från avslutade projekt samt återföringar efter reviderade beslut om stöd i pågående projekt.

Medlen inom hela programperioden har fördelats på 32 beviljade samverkansprojekt där flera olika samverkansparten ingår. Se nedan procentuell fördelning av stöd mellan olika kategorier av stödmottagare avseende beviljade projekt för år 2017 och år 2018⁹:

---

⁹ Procentuell fördelning enligt underlag från Tillväxtverket

Tabell 4 Procentuell fördelning av stöd mellan olika stödmottagare

År 2017		År 2018	
Stödmottagare	Andel	Stödmottagare	Andel
Länsstyrelser	37,5%	Länsstyrelser	36,5%
Kommuner	22,5%	Kommuner	21,9%
Aktiebolag	22,1%	Aktiebolag	21,9%
Regioner	17,4%	Regioner	19,3%
Ekonomiska föreningar	0,5%	Ekonomiska föreningar	0,4%

1.2 Prognos avseende efterfrågan på stödmedel för bredbandsutbyggnad 2019-2020

1.2.1 Genomförande

PTS skickade i december 2018, ut en webbenkät till samtliga länsstyrelser. I enkäten ombads de svarande uppskatta efterfrågan på stödmedel inom landsbygdsprogrammet för åren 2019 och 2020. Med detta avses dels inkomna ansökningar som på grund av avsaknad av medel inte har kunnat beviljas stöd, dels efterfrågan som länsstyrelserna känner till även om ansökningar inte kommit in. Samtliga länsstyrelser besvarade enkäten.

Endast efterfrågan på stödmedel till områden där det saknas kommersiellt intresse för utbyggnad inom de närmaste tre åren har beaktats. Vidare avser behovet endast stödmedel *utöver* de medel som länsstyrelserna har tilldelats av Jordbruksverket.

PTS har även tagit del av Tillväxtverkets prognos avseende det framtida behovet av stödmedel inom regionalfonden för åren 2019-2020. Prognosen avser behovet av stödmedel till ortssammanbindande bredbandsnät i de tre norra regionerna. Prognosen baseras på uppskattningar utifrån nu kända faktorer.

1.2.2 Prognos avseende medel inom landsbygdsprogrammet

Prognos avseende efterfrågan på medel inom landsbygdsprogrammet grundar sig på de kända och inkomna ansökningarna. Länsstyrelserna vittnar om att det har varit svårt att göra en uppskattning av efterfrågan på grund av att en del intresserade sökande inte skickar in ansökan för att de känner till att kvarstående medel i de berörda länen inte kommer att räcka eller att det finns brist på medel.

För år 2019 anger länsstyrelserna att det finns en efterfrågan utifrån kända ansökningar på sammanlagt ca 2,2 miljarder kronor. För år 2020 prognostiseras på samma sätt efterfrågan till ca 2,3 miljarder kronor. Sammanlagt blir behovet

av medel för perioden 2019-2020 ca 4,5 miljarder kronor vilket är en minskning på ca 1 miljard jämfört med förra årets promemoria¹⁰.

I de flesta län är behovet av stöd för bredbandsutbyggnad fortsatt mycket stort. En länsstyrelse påpekar att medel kommer att behövas för att bygga ut de svåraste områdena i kommuner. En annan länsstyrelse lyfter fram att i det berörda länet endast finns två inkomna ansökningar men att det inte finns några medel kvar att besluta om inom nuvarande program.

En länsstyrelse anger att det i dagsläget inte finns några nya ansökningar på väg in men att det finns ett känt intresse från aktörer i länet som vill bygga ut. Om nytt stöd/nya pengar inom landsbygdsprogrammet skulle komma så skulle nya ansökningar komma in menar länsstyrelsen. Några andra län vittnar om att antalet ansökningar har minskat på grund av att medel inte finns kvar inom programmet i respektive län.

Uppfattningen att ett nytt stöd skulle kunna få ansökningarna att strömma in igen delas av flera av länsstyrelserna, eftersom det fortfarande är många områden som saknar bredband.

Den nationella situationen med långvarig osäkerhet kring ett nytt stöd har missgynnat bredbandsutbyggnaden, anger en länsstyrelse.

Länsstyrelsen Gotland anger att utbyggnaden i länet är genomförd, och att det inte finns behov av stöd via landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelserna i stort lyfter även fram problematiken med att det kan bli glapp vad gäller offentliga stödpengar. Det kan innebära väsentliga tapp i utbyggnadstakten även om det kanske inte gäller överallt. Länsstyrelserna anger att det vore bra om pengar till Landsbygdsprogrammet fortsatt kan beslutas efter 2020. Dessutom anger länsstyrelserna att ett nytt stöd skulle kunna komma i portioner, det vill säga inte så mycket pengar på en och samma gång, i syfte att hålla igång utbyggnaden. Som förslag nämns även att kanalisationsstödet skulle kunna återinföras.

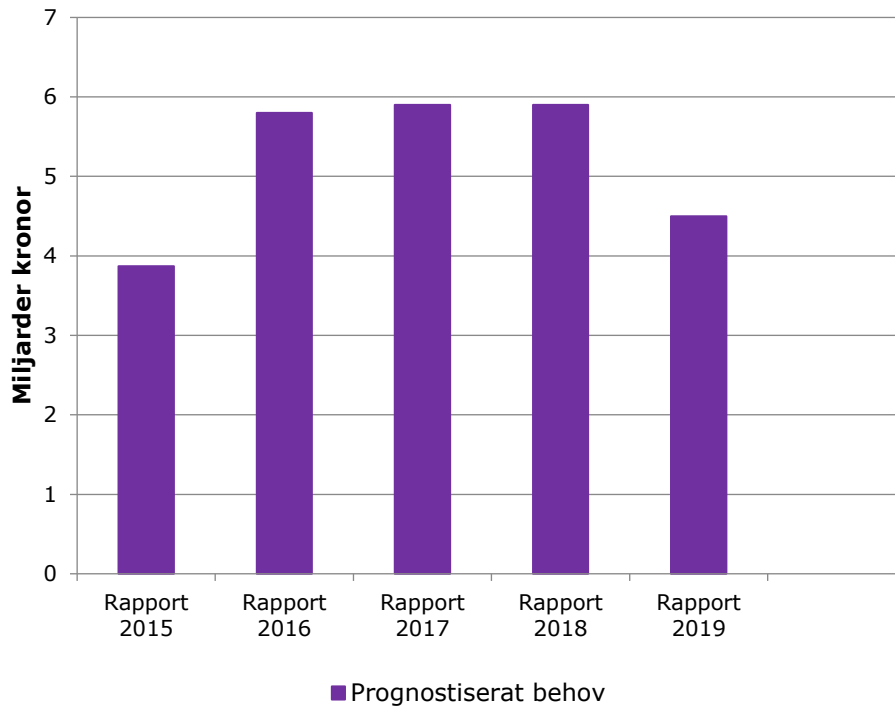
Figur 1 nedan visar prognostiserat totala stödbehovet per rapport¹¹ från de senaste årens enkätundersökningar.

---

¹⁰ Sammanställning av stödmedel till bredbandsutbyggnad samt prognostisering avseende efterfrågan, dnr 18-1175

¹¹ Rapport 2015 (2015-2016); Rapport 2016 (2016-2017); Rapport 2017 (2017-2018); Rapport 2018 (2018-2019); Rapport 2019 (2019-2020)

Figur 1 Prognostiserat behov per rapport, miljarder kronor

1.2.3 Prognos avseende medel inom regionalfonden

PTS har tagit del av Tillväxtverkets prognos för det framtida behovet inom regionalfonden. Tillväxtverket har skickat en enkätfråga till kontaktpersoner i de berörda län där ERUF-medel används. Respondenterna anger att det finns svårigheter att göra en exakt uppskattning. Därför bör nedanstående siffror i tabellen ses som en kvalificerad uppskattning utifrån nu kända faktorer. Se fördelning per region i nedanstående tabell¹²

Tabell 5 Behov inom regionalfonden per Nuts 2-region¹³ 2019-2020

Nuts 2 -region	Län	Uppskattat behov
Övre Norrland	Norrbottnen	530 miljoner kronor
Övre Norrland	Västerbotten	100 miljoner kronor
Mellersta Norrland	Jämtland	520 miljoner kronor
Mellersta Norrland	Västernorrland	180 miljoner kronor
Norra Mellansverige	Dalarna	72 miljoner kronor
Norra Mellansverige	Gävleborg	100 miljoner kronor
Norra Mellansverige	Värmland	47 miljoner kronor

¹² Tabellen enligt underlag från Tillväxtverket

¹³ NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) är EU:s hierarkiska regionindelning.

Tre län skriver att det inte har förekommit någon utbyggnad av ortsammanbindande nät utöver de nät som byggts med medel från regionalfonden.

Två län anger att topologin och de långa avstånden mellan fastigheterna i länen kan leda till att den fortsatta utbyggnaden blir fördyrad.

Region Västernorrland anger att försenade myndighetsbeslut ledde till att bredbandsutbyggnaden avstannade i stora delar av länet under år 2018. Utöver det har den kommersiella utbyggnaden avstannat på grund av bristande kostnadstäckning på landsbygden.

Dalarna har genomfört en förnyad och fördjupad analys av behov av stöd för både accessnät och ortsammanbindande nät. Analysen kommer att färdigställas under 2019.

Värmland lyfter att behovet av ytterligare stöd till ortsammanbindande nät är mindre än behovet av ytterligare stöd till accessnät, det vill säga stöd inom landsbygdsprogrammet.

1.3 Avslutande reflektioner gällande bredbandsstöd

PTS konstaterar att det finns vissa utmaningar kopplat till de statliga bredbandsstöden. Efterfrågan på tillgängliga stödmedel har varit hög i många år och vida överstigit tillgången. Vi får återkommande frågor från länsstyrelser, regionala bredbandskoordinatorer och operatörer om det finns planer på att inrätta ett nytt stödprogram och flera uttrycker en oro över förutsättningarna för den fortsatta utbyggnaden.

De kvarstående stödmedel som finns inom landsbygdsprogrammet kommer att ta slut inom en snar framtid. Några länsstyrelser har angett att det inte finns några medel kvar att besluta om i den nuvarande programperioden. Det finns fortfarande många områden med glesbygd som ännu inte fått del av stödet.

Det är viktigt att det inte går för lång tid mellan olika stödprogram för att kunna tillvarata kostnadseffektiviteten som följer av att utbyggnaden redan pågår. Som exempel kan nämnas att åtgärder ofta har vidtagits för att skapa efterfrågan och betalningsvilja hos slutkunder, entreprenörer finns kontrakterade, myndighetskontakter är etablerade och en kunskap om arbete i stödprojekt har upparbetats hos de sökande. Därför är förhoppningen att ett eventuellt kommande bredbandsstöd inrättas så snart som möjligt.

Denna promemoria är beslutat av stf. generaldirektör Catarina Wretman. I ärendens slutliga handläggning har även enhetschef Maria Sörman och Biljana Novakovic (föredragande) deltagit.

